

Dolenjske Novice.

Izhajajo 1. in 15. vsacega meseca. Cena jim je za celo leto 1 gld., za pol leta 50 kr. — Naročnino in dopise sprejema J. Krajec v Novem mestu.

Kdor želi kako oznanilo v „Dolenjske Novice“ natisniti dati, plača za dvostopno petit-vrsto 8 kr. za enkrat, dvakrat 12 kr., trikrat 15 kr.

Našim naročnikom!

Z današnjo številko „Dolenjskih Novic“ sklepamo peto leto. Dokaz temu, da so se „Dolenjske Novice“ priljubile in zadobile trdno stališče, nam je lepo število čast. gg. naročnikov, dokaz obilo zanimanje in dopisovanje; dá celo po širnej Ameriki so se priljubile med naše rojake, tam sreče iskajoče, — po njih hočejo vedeti, kaj in kako se godi njihovim rojakom.

Skušali bomo ustrezati našim čast. bralcem tudi nadalje; prosimo jih pa, da naj nam ostanejo vsi še v bodoče zvesti naročniki in naj nam skušajo pridobiti še novih. Radi bi imeli, da bi se naš list nahajal v vsaki koči in tudi v boljših hišah vsaj po Dolenjskem.

Cena listu ostane kakor dosedaj 1 gld., in zraven še 3 kr., kdor se poslužuje priloženega položnega lista. Za Švico in Ameriko 1 gld. 50 kr., za Nemško in za Bosno 1 gld. 25 kr. za list in poštarino. Naj nam blagovolijo čast. gg. naročniki znesek kmalu doposlati in se poslužiti današnji številki pridejanih čekov, kar je najceneje. Tudi prosimo one gg. naročnike, kateri so nam še na dolgu, da naj istega kolikor mogoče kmalu poravnajo; ker zaostajanje silne težave dela, red moti, in množina odtisov se ne da določiti.

Našim čast. gg. dopisnikom pa izrazimo tem potom presérno hvalo za njih trud in jih prosimo še v bodoče sopolmoči; le opaziti imamo, da naj nam blagovolé vse važneje stvari kolikor mogoče na kratko pa vestno in resnično opisati, da nas ne spravijo v zadrege in sitnosti, opuščajo naj tedaj osobnosti in strankarske stvari.

Upravništvo.

Slovo od starega leta.

Teško se človek poslovli od ljubih prijateljev in starih znancev; težko jemljemo slovo od marsikatere minole dóbe, češ, zopet smo se postarali, zopet smo bližje večnosti. Vendar se od leta 1889 radi poslovimo. To leto nam ni nič kaj dobrega prineslo. Vojske, najhujše nadloge sleherne države, nas je sicer po previdnosti našega dobrega vladarja in njegovih modrih svetovalcev obvarovalo, toda bilo je vse polno drugih nesreč.

Največji udarec je zadel našo presvetlo cesarsko rodovino, katera je bila že v prvem mesecu tega nesrečnega leta izgubila po hudi smrti svojo zvezdo, svoje upanje, prežlahtnega cesarjeviča Rudolfa.

V naši ožji domovini so bile druge nadloge. Celo lansko zimo do pozne spomladi razsajala je kužna bolezen. Koze so bile pobrale toliko marljivih ljudi, čvrstih gospodarjev in skrbnih gospodinj. Pomlad je potem obetala po svojem toplem maju in ugodnem juniju lepo žetev, dobro trgateg. Toda komaj je trta dobro ocvetela, se je prikazala strupena rosa po vseh vinogradih, če so bili tudi trtne uši prosti. Vsled te bolezni in vsled predeževnega meseca septembra — čudno, ta mesec je po navadi najbolj suh in še dokaj topel, a letos je bil najbolj moker — ni dozorelo grozdje, glavni pridelek na Dolenjskem. Dobilo se je vsled te uime malo vina in še to nima prave vrednosti, še to se ne more v denar spraviti. Vrh tega letos ni obrodilo sadje. Črv, zaležen po lanskih hroščih, je škodoval po nekoč koruzi in krompirju, ki je začel sem ter tje gnjiti še v jeseni. Po vseh teh neugodnih prikaznih nismo zapisali le Dolenjci in Slovenci, ampak tudi drugi narodje v Avstriji, l. 1889 v — črne bukve.

Ako že z gospodarskega ozira h koncu se pomikajočega leta ne moremo hvaliti, ne moremo biti ž njimi preveč zadovoljni tudi s politiškega stališča. Res je sicer, da Slovenci gledé svoje veljave v državi, gledé na veljavo in rabo našega jezika nismo na slabšem, kakor v prejšnjih letih; a napredovali vendar nismo. Naš jezik se rabi sicer nekoliko po uradnijah in po šoli, ali ni še

dospel do tiste veljave in rabe, ki mu gré po pravici in postavi. Vidimo sicer, da je cvet slovenskih domoljubov, kar so kranjski slovenski poslanci v poglavitnih načelih edini; (— želeti bi bilo edinosti v vsem!) a žalosti nas, da so Slovenci v drugih deželah ali zatirani od nasprotnikov ali pa med seboj nesložni. Kar pa nas veseli, je to, da slovenski duh in slovenska beseda med prostim ljudstvom pridobiva vedno več veljave. To nam kaže „Družba sv. Mohora“, ki je pridobila tudi v minolem letu veliko novih udov, seveda le med našimi domačimi ljudmi. Veseli smo pa tudi te prikazni, da naši ljudje, če ravno jim gré trda za zaslužek in krajcar, vendar le radi sezajo po časopisih, ki so pisani za-nje. V tej zadevi se smejo tudi „Dolenjske Novice“ za minolo leto pohvaliti. Število njih naročnikov in bralcev je tudi letos obilno. Zato se lepo zahvaljujemo vsem našim prijateljem, čitateljem in dopisnikom, ki so nam vsi dokaz, da uredujemo list v duhu, ki more le koristiti slehernemu naših ljudi, naših Dolenjcev in drugih Slovencev, ki se iz domoljubja zanimajo za dobro in slabo pri nas. Vsem vstreči ne more nihče, popolna na zemlji ni nikaka reč — torej tudi naš list ne. Svosti pa smo si, da smo se ravnali po tem, kar smo obečali precej od početka: v lahko umevnej besedi smo dajali nauke, razvedrovali, v nemali k ljubezni do vere, naroda in — čitanja! V polemiko — v boj med raznej stranke — se nismo in se ne bodemo spuščali, kajti tega namena si „Dolenjske Novice“ niso postavile. Na pot današnjega spačenega liberalizma ne bodemo zašli nikdar, — nasprotno hočemo vedno pisati po našem starem geslu: vse za vero, dom, cesarja! V tej nadi voščimo tudi v sedanjih slabih časih vsem našim čitateljem: Vesele božične praznike!

Iz deželnega zbora Kranjskega

poročamo v sledečem nekatere zadeve, ki se tičejo bolj naše dolensjske strani.

O poročilu Krke oglasi se poslanec Šuklje: Ves svet je že preprežen z železnicami, le Dolenjska stran čaka že četrto stoletja. Tudi se ni doslej še skoro nič zgodilo za uravnavo cest Vagenšperka, Lužarij? in še danes je Črnomeljski okraj brez prave zveze s stolnim mestom. Krka danes ravno tako škodo dela ko prej, da še bolj, kajti prekorači bregove svoje, kakor se je to zgodilo nedavno v Kostanjeviškem okraju, kjer je uničila vse lepo polje z lepo ajdo posejano.

Ob uravnavi Mirne se nasvetuje: „Deželnemu odboru se naroča, da prej ko mogoče skliče nameravani posvetovalni shod udeležencev v Mokronogu.“

Poslanec Povše poroča v imenu narodnogospodarskega odseka in o uravnavi podzemeljskih voda, kakor je to po kraških votlinah. Vladnemu predlogu, da se za preiskovanje po Ribniških, Dobropoljskih in Kočevskih votlinah dovoli večji znesek, je deželni odbor pritrdil. Poroči se, da bi tudi Loškopotoške votline preiskoval g. Putick.

Poslanec Pakiž zahvali se v imenu svojih volilcev za hitro pomoč vladi in deželnemu odboru ter priporoča, naj bi dobil primerno nagrado posestnik Adamič v Dobropoljah, kateri je s svojimi stroški izčistil požiralnike, v katere se izliva Rašica pri Ponikvah v Dobropoljski dolini in tako obvaroval dolino večjih povodenj.

Poslanec Detela izjavi, da se je Adamičeva prošnja izročila gosp. Puticku, da o nji kot veččak poroča.

Deželni glavar dr. Poklukar opomni, da so se vsi župani Velikolaški hvalno izražali o trudu Adamičevem, ki je deloval liki izurjen inženér.

Poslanec dr. Papež poroča v imenu upravnogospodarskega odseka in nasvetuje, da se deželnemu odboru naroča: „Naj kolikor mogoče hitro ukrene, da se za preložitev ceste mej Radečami do Dvora čez tako zvani „Brunek“ potrebne priprave, preiskovanja na lici mesta, načrti in proračuni dogotovijo.“

Poslanec Povše poroča o prošnji županstva na Raki za napravo mostu v Mršečji vasi čez Krko. Poročevalec nasvetuje, da se prošnja izroči deželnemu odboru v preiskovanje in potrebno ukrepitev, kar obvelja.

Poslanec Povše poroča za upravno gospodarski odsek o prošnji občine Raka za brezplačno dobivanje požlahtnenih trt iz državne drevesnice v Kostanjevici in nasvetuje, da se izroči vladi, da jo usliši. Vsprejme se.

Poslanec Povše poroča o prošnji občine Ambrus, da se pošlje strokovnjak, da preišče, ali bi se mogla tja napeljati voda iz reke Krke. Govornik misli, da bi bilo v te kraje poslati gosp. Puticka, da pregleda vse.

Poslanec Hribar toplo podpira ta predlog. On želi, naj bi vlada poslala veččaka, da preišče ta kraj, kajti Suha krajina utegne gotovo postati rodovitni kraj. Pri tej priliki pravi govornik, da mora ponavljati, kar je rekel v razgovoru pri uravnavi Mirne, naj se hitro načrti izvrše, da dobi dežela Kranjska nji pristujoče podpore, katerih doslej nikakor še v pravi meri dobila ni.

C. kr. kmetijski družbi dovoli se 3000 gld. podpore za prosopek kmetijstva in 7000 gld. za nakup bakrenega vitriola, za škropljenje trt, ako pride strupena rosa, od katerih pa mora družba 5000 gld. vrniti. Za udeležbo kmetijske dunajske razstave l. 1890 dovoli se 2000 gld. podpore.

Deželni zbor je po nasvetu g. Murnika vsprejel sledeče predloge. Deželnemu zboru se naroča: a) Obrniti se do visokega c. kr. ministerstva za uk in bogočastje s prošnjo, da ustanovi strokovno šolo za kovinsko obrt v Ljubljani, katera naj bi obsegala tudi stavbinsko in umetno ključavničarstvo; b) potrebno ukreniti, da se na primernih krajih Gorenjske oziraje se na potrebe v tem delu dežele obstoječih obrti ustanove učne delavnice in rokodelska šola. 1. Visoko ministerstvo se naprosi, da s primernim poukom pospešuje lesno in lončarsko obrt v Ribniški dolini. 2. Deželni odbor se pozivlje, skrbeti z ustanovami za naraščaj učiteljskih močij za obrtne šole.

Ker je bila letošnja letina skoraj po vsej naši deželi zelo slaba, in trpelo bode revno prebivalstvo veliko pomanjkanje. Deželni zbor se je tudi s to rečjo pečal in ukrenil te le velevažne ukrepe: 1. Deželnemu odboru se dá na razpolago 20.000 gld. iz deželnega zaklada z naročilom, da jih smé na podstavi natančnih pozvedb po svojem prevdanku porabiti v podporo pomankanje trpečega prebivalstva. 2.) Deželnemu odboru se naroča, visoko c. kr. vlado prositi, da bi v olajšanje stiske po onih krajih kranjske vojvodine, ki so bili po vremenskih neizgodah zadeti, dovolila nepovratno podporo in dalje tudi kak donesek iz državnih sredstev, kateri bi se kot neobrestno posojilo razdelil nekoliko občinam v izvedbo javnih del, kolikor jih začno v ta namen, da dado zaslužka ubožnemu prebivalstvu, nekoliko pa kmetovalcem.

Kaj je novega po avstrijskem cesarstvu?

Kranjski slovenski deželni poslanci, kateri so se med zborovanjem kazali nekako needini, izjavili so se nedavno, da bodo v vseh poglavitnih zadevah združeno in složno delovali po starem geslu: Vse za vero, dom in cesarja! To je lepo! Vsaj le zjedinjeni utegnemo kaj doseči. Malo nas je, če se bodemo še kavsali med seboj, nas bodo drugi pozobali!

Odkar so se deželni zbori po slovenskih pokrajinah zaključili, nimamo posebnih novic o njih poročati; povemo le to, da na Goriškem prepir med Slovenci še naprej traja, kar prav ne radi svetu poročamo. Na Štajerskem lepo napreduje južno-štajerska hranilnica. V Vojniku blizu Celja se bode na deželne stroške napravila hranilnica. Na Koroškem so se pri Št. Jakobu v Rožni dolini Slovenci na vprašanje okrajnega glavarja odločno izrekli, da hočejo imeti slovensko šolo.

Na Češkem, kjer so se Staro- in Mladočehi grdo med seboj kregali, je bil deželni zbor

le preložen in bode po novem letu menda še zboroval. — Mladočehi so v enem prav podobni liberalnim Nemcem: vere katoliške nimajo. Po sili hočejo častiti krivoverca Husa, ki je bil l. 1414 obsojen zavolj krivih nauk. Bil je res dober Slovan, toda prepričani smo, da Čehom ne bode prineslo sreče, ako bodo zažigali kadilo temu možu.

V državnem zboru, ki zdaj zopet zboruje, se je bilo bati, da se bode desna, vladi prijazna stranka zrušila. Ali po posredovanju slovenskega poslanca, modrega državnika Hohenwarta so se desne strani poslanci, t. j. Čehi, Poljaki, konservativni Nemci in Slovenci zopet zjedinili v poglavitnih rečeh. Prav tako, v edinosti je moč!

Finančni minister je predložil državnemu zboru proračun, ki ne kaže več primanjkljaja, kakor je bilo to navada pod liberalnimi ministri. Akoravno je bila po mnogih deželah slaba letina. Zato ne bode treba državi na posodo jemati in nakladati novih davkov, ker večjih bi tako ne mogli zmagovati.

Ministerstvo notranjih zadev je izdalo ostre naredbe zoper agente, ki lehkomišljeno vabijo ljudi v preselitev v Ameriko.

V Zagrebu so imeli nedavno volitve v mestni zbor, katerega se hočejo Madjarom prijazni ljudje popolnoma polastiti.

Kaj je novega po širokem svetu?

V Srbiji so se bili dali baje nekateri podkupiti pri zidanji železnic; imenujejo se visoke osebe.

Bolgari so vzeli 30 milijonov na posodo.

Pruski kralj in ob enem nemški cesar je dovolil, da bode njegova sestra vzela ruskega carjeviča v zakon. V ta namen bode pa svojo luteransko vero zapustila in prestopila k pravoslavni veri. Taka rodbinska zveza — če bode resnična — bode gotovo veliko pripomogla, da ne bode vojske med tema mogočnima severnima državama. Na jugu od teh carstev bivajoče države pa tudi ne bodo v vojsko silile; vse kaže torej, da bodemo ljubi mir še dolgo uživali. Da bi le ta mir ne bil „oborožen“ in vsled tega tako drag!

Na Nemškem je med delavci v premogarskih jamah velika nezadovoljnost; bati se je resnih nemirov. Gospodje, ki dajo delo, nimajo src — pre-slabo plačujejo.

Italijanski finančni minister je izkazal žalostno denarstveno stanje; v blaženi Italiji gre trda kmetom in delavcem. Pa ni čudno: ropali so cerkve in samostane — eden krivičen vinar požre deset pravičnih.

V Španiji se je bati ljudi, ki hočejo vreči kraljestvo in vpeljati republiko — ali vlado brez kralja, — kakor so to Braziljanci spodivši cesarja Petra, storili.

Iz Afrike prihaja za učenjake in politike zanimiva novica, da sta slavna popotnika Stanley in Emin paša srečno dovršila preiskovanje sredine te vroče in še malo znane zemlje in s tem zemljepisno znanost neizmerno obogatela. Poslednjemu se je še le koncu njegovega pota po naključbi pripetila nesreča, da je z nekega balkona pal in se pobil.

Piše se nam:

Iz Novega mesta. — (Naše zabave.) Dne 30. nov. napravilo je naše pevsko društvo „Preširnovno besedo, katera je bila za naše razmere še dokaj dobro obiskana. Zbor „na Preširnovem domu“ s čveterospevom, bariton- in tenor-samospevom izpal je v občo zadovoljnost; isto tako mešani zbor „Ustaj“. Čveterospev ni bil dovršen, pa je tudi dokaj težak in zelo nehvaležen; Bethovnov „Septet“ osmoročno na klavirju so gospice dobro igrale. Pollakov „Kam“, samospev za bariton, nam je gosp. St. izvrstno predaval; mešani zbor „Pozdrav“ od Ipavca je lepa skladba in je tudi zaželjen uspeh dosegla. Samospev za bariton iz opere „Dinora“ nam je tudi gospod St. tako milo in lepo predaval, da bi ga še v tretje radi poslušali; znana nam skladba „Naša zvezda“ od F. Vilharja, prirejena za ženski zbor s spremljevanjem godbe, nam je v istini dopal, posebno dobro predavani samospev. — Ves spored je bil lepo in bogato sestavljen, ter smo bili z vspehom jako zadovoljni.

„Miklavžev večer“, prirejen po „Sokolu“ je bil tudi dobro obiskan in so roditelji pripeljali tudi dokaj mladine, katero je Nikolaj popraševal, karal in obdaroval, zelo bali pa so se otroci prikazni grdega Belcebuba. Tombola je imela še precej lepe dobitke in precej poslušnih igralcev. Za zabavo skrbela je godba in naše pevsko društvo. Veliko smeha pa je napravila kratka komična igra: „Ponesrečena glavna skušnja“. Komične igre dopadajo našemu občinstvu, pa kaj bi ne, ker razvedrijo vsaj vsakdanje skrbi za kratek čas.

Dne 8. dec. pa je obhajala tukajšna „kato-liška družba rokodelskih pomočnikov“ svojo obletnico. — To mlado društvo deluje res prav srečno i blagodejno.

Zjutraj so imeli v frančiškanskej cerkvi skupno sv. obhajilo; obhajal jih je med sv. mašo g. načelnik dr. Marinko. Zvečer ob 1/28. uri pa so nam napravili v svojem domu jako mično veselico. Pričela jo je obligatna društvena od g. Sattner-ja. V ogovoru nam je kazal pomočnik namen društva, hvaležnost vrlih društvenikov do Boga, svojega varuha sv. Jožefa in občinstva — češ, da tem se imajo zahvaliti za toliko število dobrot. Obetal je

da bodo društveniki vsigdar v dejanju skazovali svojo hvaležnost. — Čveterospev „Večerna“ od B. Ipavca in osmospev „Pri zibeli“ od K. Mašek-a sta se pela natančno, krasno. Vse pričakovanje pa je prekosila težka skladba Hajdrihova „Jadransko morje“ tako izborna so jo peli pomočniki. Pač lahko je bil ta večer vesel in ponosen učitelj petja g. Otokar — pevcu mu delajo čast. „Sv. Miklavž“ je bil kaj ljubek prizor. Svetnik in angelj — varuh kato-liške družbe rokodelskih pomočnikov — sta na odru v res krasnej opravi, ter se pogovarjata o društvih posebej o kato-liškej družbi rokodelskih pomočnikov v Rudolfovem. Sedem različnih pomočnikov in novomeščan pride, ki kleče prosijo sv. Miklavža pametno in neumno, dobro in slabo. Nekatero prošnje so vzbudile glasen smeh. Svetnik poduči vsacega posebej ter da slednjič vsem blagoslov. — Bil je eden glas, da je bil ta prizor „krasen.“

Med tem, ko se je sv. Miklavž pripravljaj, da dojde „iz nebes“ je zapel pomočnik nekaj zbadljivih kupletov, ki so povzročili dovolj smeha — razžalili pa, tako upamo, niso nikogar.

Slavnost je sklenila tombola v spodnjih prostorih, za kojoj so bili pripravljani prav lepi dobitki od dobrotnikov, od gosp. Brunner-ja pa izvrstna postrežba z jelom i pilom.

Z vspehom je društvo pač lahko zadovoljno — želo je občo pohvalo in nad 50 gld. čistega dohodka.

Iz Kostanjevice. — Gosp. dopisnik iz Novega mesta v štef. 22. „Dol. Novic“ je gotovo z najboljšo voljo in ljubezni do naroda svetoval, da naj se Dolenjci poprimejo domače obrtnije in sicer pletenja košarn, canj itd. Kdor pozna naše kraje, mora pritrditi, da je skrajni čas, da se ljudstvo loti poleg kmetijstva tudi kake hišne obrtnije. Do zdaj je kmet dobival pomoč za razne davščine iz vinograda; a zdaj je ta vir za mnogo gospodarjev vsahnul; polagoma, in to prej ko se marsikateri nadja, bo ta vir vsahnul — vsi Dolenjski. Treba je začasa misliti, kje bo denar vzeti v dôbi in predno bodo vinogradi zopet rodili. Zdaj ne smemo rok križem držati in samo tožiti čez nadloge in hude čase, treba se je dela nemudoma lotiti.

Izseljevanje v Ameriko se pričinja že tudi v naši občini. Ljudje trdijo, da ne morejo doma ostati, ker nimajo dela, ne zaslužka; v Ameriki pa si bodo baje v kratkem času mošnje napolnili, potem bodo prišli zopet nazaj. Vse prigovarjanje, naj ostanejo doma, je zastonj. Ako takim Amerike željnim ljudem poveš, kaj jih vse na ptujem čaka, ti odgovoré: Če Vlahi (Žumberčanje), ki niso za delo, tam dobro izhajajo in denar domu pošiljajo, zakaj bi mi sreče ne poskusili, ki smo že dela vajeni. Tega pa ne pomislijo, da njihovo delo

doma ni nič proti delu, ki ga premeteni Amerikanci od najetih zahtevajo. Tako grde navade gotovo ni drugod, ko pri nas, da bi delavci ob 8. uri na delo prišli, potem pa petkrat na dan jedli in pili. Ne verujem, če bo v Ameriki tudi tako.

Pa podajmo se zopet k hišni obrtniji. Pred vsem je treba, da se občine tega vprašanja poprimejo; tudi kmetijske podružnice lahko kaj storé. Najprej bi bilo pomagati najbolj po trtni uši poškodovanim občinam. Te so: Vel. Dolina, Sv. Križ, Kostanjevica. Treba bi bilo osnovati pletarsko šolo tako, da bi lahko koristila več občinam. Ko bi se n. pr. taka šola osnovala v Kostanjevici, bi lahko imela tudi svojo podružnico v veliki dolinski in šentjernejski občini; svetokrižka občina je pa tako blizu Kostanjevice, da bi kostanjeviška šola zadostovala za obe občini. Ako bi se pletarska obrt tukaj vpeljala, bila bi od druge strani koristna tudi gospodarjem, ki bi se pečali z umno vrborejo, kakor se peča zdaj gospod baron Gagern v Mokricah. Za to posebnega sveta se ne manjka. Vem, da se bodo nekateri modrijani, postopači, posmehovali temu nasvetu, kakor so se norčevali iz zgorej omenjenega dopisa o vrhoreji in pletenji, pa to ne škodi nič. Pametni ljudje bodo vendar pritrčili, da bi bilo na omenjeni način najložje zmanjšati bēdo, posebno naših silno zanemarjenih hribovcev. Če pa kdo kaj boljega vé, naj pa pové, hvaležni mu bomo.

Po vseh Gorjancih so nekdaj redili ovce; zdaj pri nas ovčjereje več ni. Ako je donašalo ovčarstvo nekdaj dobiček, bi tudi zdaj ne bilo brez njega; posebno ko bi si gospodarji zadobili kako bolje pleme. Nekateri gospodarji v naši občini redijo koze, ki so pa kmetijstvu bolj v škodo ko v korist. Zaradi kóz trpi tudi sadjarstvo. Ne le, da se ljudje zgovarjajo na koze, da ne morejo saditi sadnega drevja, ampak dostikrat se sadno drevo, posebno črešnje, nalašč poseka, da ga koze objedó. Zato pa tudi na sadjarstvo po naših hribih ni misliti, dokler se ne odpravijo koze.

Kmetijska podružnica v Kostanjevici je sklenila s sledečimi gospodi posestniki pogodbo, da ji bodo odstopili za šest let potreben svet, v obsegu najmanj 200□ sežnjeva za napravo izglednih vinogradov: V Vel. Dolini z gospodom župnikom Fr. Brulcem; v svetokrižki občini z g. Jan. Kerinom; v Kostanjevici z g. Fr. Marešičem in za občino Št. Jernej z g. Jan. Globočnikom iz Dobreve.

Vrh, župnije Šmihel pri Rudolfovem. — Kar izhajajo „Dol. Novice“ ne spominjam se, da bi bil kateri dopis od todi čital. — Tudi jaz bi bil molčal, ker me pa tako nekako neka hvaležnost in spoštovanje sili, naj naznam, da je tukaj svojo blago dušo izdihnil 25. novembra 1889. pošten

in blag kmetovalec Janez Škedelj h. št. 5; katero truplo so izročili materi zemlji v sredo 27. nov. t. l. na Šmihelskem pokopališču. Ranjki je bil 69 let star. — Ni bil kak velikan v političnem življenji, ampak ljubil je tiho mirno življenje, ter obdeloval zelo pridno svoj grunt. — Baval se je pridno s kmetijo, živinorejo, sadjorejo, čebelorejo, ter je obdeloval tudi prav marljivo polje, in vinograde v Ljubnem. — S svojimi sosedi je živel celi čas mirno, niti najmanjšega prepira ni bilo nikedar slišati, kar je bil on gospodar. Mnogo je trpel ob času, ko je stavil hišo, hleve, in popravljaj skednje, kaščo in čebelnjak. Vselej je vse težave mirno prenašal. — Izredel je s svojo še živečo blago ženo Nežo, pridne, delavne otroke, od katerih so trije že omoženi, starji sin pa, katerega je bil dal izšolati popolnoma, je v dobri in imenitni cesarski službi na Dunaji, ki mu je delal obilo veselja, ter mu tudi večkrat pošiljal izdatne podpore. Tako je prav! — Razvidi se pa tudi, da otroci, ako so dobro vzgojeni, delajo veselje starišem, in so jim čast in podpora na stare dni, kar se tukaj kaže v obili meri. — V bolezni je pokojni Janez voljno prenašal trpljenje, bil dvakrat previden s sv. zakramenti, ter je obilo molil. V bolezni so ga hodili močno obiskovat sosedje, da še celo ljudje iz drugih vasi. Ko so bili pa zvedeli, da leži na mrtvaškem odru, prišlo ga je toliko ljudi kropit od blizo in daleč, da so se domači kar čudili, in so jim bili zelo hvaležni. — Ker vem da ni prostora obilo, naj sklenem in priporočam tudi blagim sosedom posnemati rajncega, ter ga ohraniti v vednem spominu.

Hrušovski.

S Trebelnega (V slovo). Žalosten glas se je raznesel po naši fari, da nas bodo zapustili naš č. g. kaplan in se preselili za farnega oskrbnika v Črni Vrh pri Polhovem Gradcu. Gospoda smo mi farani ljubili iz celega srca; pa kaj bi jih ne, vsaj smemo reči, da so bili naš pravi oče, bodisi za dušne ali telesne potrebe — res vrl duhovnik. Zato jim mi farani Trebelski kličemo: „Bog Vas živi mnogo let!“

Še posebno hočemo omeniti, kaj so koristnega storili fari. To je reč, za katero se nihče ni zmenil vže dolgo dolgo časa —; popravili so starodavno kapelo, katero sta napravila, kakor se pripoveduje, dva slovanska apostola sv. brata Ciril in Metod in tudi tu notri maševala morda najprej na Kranjskem. Bila je zdaj čisto podrtá; samo zdrobljeno kamenje in še tudi malo zidu je pričalo, kje da se je nekdaj služba božja opravljala. Č. g. kaplan so natanko pregledali kapelo in se potem lotili dela. Ni jim bilo premraz ne prevroče; hodili so sami od vasi do vasi in nabirali od blagodarnih ljudi novce za popravo stare kapele. Kapela, ki bode posvečena sv. Mihaelu, je

za silo dodelana, to je zid in streha sta dovršena, drugo še manjka. Torej farani pomagajmo č. g. župniku, ker se bodo gotovo oni dela lotili, da bomo naredili čedno stanišče sv. Mihaelu!

Domače vesti.

(Premembe pri č. duhovščini). Č. g. J. Lavrič, kaplan v Žireh pri Idriji, pride za župnika v Ambrus. Č. g. Volk, kaplan v Čemšeniku, pride za kaplana na Trebelno.

(Premembe pri uradnikih). G. J. Einspieler, sodnijski adjunkt v Kranji, imenovan je tajnikom okrožne sodnije v Novem mestu. G. J. Weber, c. kr. davkarski kontrolor v Kostanjevici, je postal c. kr. davkar v Ložu; g. J. Oblak, davk. adjunkt v Kočevji, c. kr. davk. kontrolor v Ložu; praktikant, g. Šubic pa davk. adjunkt v Kočevji. Davk. uradnik Ažman iz Loža pride v Kostanjevico. Politiški uradnik g. Poljak je prišel iz Litije v Krško.

(Premembe pri učiteljstvu). G. Kr. Engelman je postal nadučitelj v Starem trgu pri Poljanah. G. J. Janovski, učitelj v Višnji gori, gre v Št. Vid nad Ljubljano.

(„Dolenjski Sokol“) ima 19. t. m. svoj redni občni zbor ob polu 8. uri zvečer v čitalniških prostorih.

(Novomeška narodna Citalnica) ima svoj redni občni zbor v četrtek, 19. decembra ob 8. uri zvečer. Dnevni red obsega običajne stvari.

(„Dolenjsko pevsko društvo“) ima svoj redni občni shod v petek 20. t. m. ob polu 8. uri zvečer v „Narodnem domu“. — Na dnevnem redu so poročila in volitev novega odbora. Na ta shod vabi uljudno častite p. n. članove. Odbor.

(Slovenska predstava) bode v nedeljo 22. t. m. v čitalnici. Predstavljala se bode ljudska igra iz 16 stoletja „Deborah“. Igra je lepa in uloge so v dobrih rokah, toraj je upati obilne udeležbe. Začetek bode ob polu 8. uri zvečer.

(Kmetijska podružnica) v Krškem je 5. t. m. zborovala pod predsedstvom preč. g. dr. Strbenca. Udeležba je bila pičla. Sklenila se je prošnja, na glavni odbor za podporo, s katero bi se tudi v krškem okraju zasadil vinograd z ameriškimi trtami; na dalje prošnja za brezplačno dobivanje bakrenega vitriola revnim vinogradnikom. Povdarjala se je tudi potreba, da bi občine prosile državne in deželne podpore za mnogobrojne siromake, katerim preti letos vsled slabe letine — lakota.

(Tat) je bil v nedeljo, 1. dec. med prvo mašo udrl v stanovanje g. župnika na Raki, kateremu je odnesel obleke v vrednosti 90 gld.

(Koze) se prikazujejo v nekaterih občinah radeškega okraja in menda blizo Mokronoga, v Tržiši, pa so le redke in brez ozbiljnih nasledkov. Na zimo prikazale se bodo mnogovrstne bolezni.

(Popravek.) V zadnjem listu se je vrnila pri duhovnih spremembah prav neljuba pomota. V. č. gospod Fr. Zorec pride za farnega oskrbnika na Črni Vrh pri Polhovem Gradcu a ne pri Idriji, kakor je bilo zadnjič tiskano.

(Nove molitvene knjižice) so prišle na svetlo v zalogi „Katoliške bukvarne“ v Ljubljani z naslovom Rafael, ali nauki in molitve za odraslo mladino. Spisal Jožef Krčon, duh. svetovalec. Taiste so po obliki srednje velikosti, obsegajo 350 strani in so kaj lično napravljene. Ime pisateljevo pa nam je porok za izvrstno vsebino. — Cena je kaj nizka, in sicer: v pol usnje vezana knjižica 60, v usnje 80 kr., v usnji z zlato obrezo pa 1 gld. — Odrasli mladini naj bo tedaj ta knjižica toplo priporočena.

„Drobtinice“ 23. letnik imamo pred seboj. Začel je „Drobtinice“ izdajati pokojni slavni škof Slomšek. Z 21. letnikom so se preselile v Ljubljano pod vredništvo v. č. g. dr. Lampe-ta, ki nas je letos razveselil s tretjim zvezkom. Lepa sta bila prejšnja dva letnika — tretji ne zasaja — morda ju celo presega ne le po večji obširnosti, ampak tudi po vsebini samej.

Na čelu ima knjiga prav mično podobo: Naš presvitli cesar stoje na morskeji obali, pred njimi je glavno mesto Dunaj in drugi znaki naše ljube Avstrije, koje izročajo visokemu morju, ki je dalje videti na podobi. Nad cesarjem vidiš nebeško kraljico s svojim ženinom sv. Jožefom in sv. Leopoldom, varuhom naše Avstrije. Tem priporočajo cesar ladijo — Avstrijo, ti nebeščani naj jo srečno vodijo. — Pesem „Avstriji“ nam to lepo razlaga. Za predgovorom g. urednika sledi:

1. slavnostni del. V njem je jako mično popisano, kako se je obhajala štiridesetletnica cesarjevega vladanja l. 1888 pri nas Slovencih — in ob kratkem, kako tudi drugod. Temu sledi sedem cerkvenih govorov, katere so govorili gospodje duhovni po različnih krajih naše mile domovine o priliki cesarjeve 40letnice.

Ta slavnostni del je brez dvoma izvrsten pomoček, da se oživlja bolj in bolj v sreih vernih Slovencev ljubezen in spoštovanje do našega očeta Franca Jožefa in sicer na edino pravej podlagi sv. katoliške vere, katere zvest sin so naš cesar sami

2. Nabožni del je zlata vreden. Kedo ne pozna ljubeznjivega svetnika sv. Frančiška Saleškega, ki je razun mnogo družega spisal Filotejo? Tega imenitnega svetnika „duh“ se ti razkaznje v „Drobtincah“ po spisih moža, ki je sv. Frančiška osebno poznal. Beri in ne bode ti žal. Veselimo se, da je obljubil g. pisatelj nadaljevati to tvarino v sledečih letnikih.

3. del mu podaja tri životopise pokojnih: g. ljubljanskega prošta Josipa Zupana (s podobo), župnika in pisatelja g. Ivana Belec in ljubljanskega magistratnega svetovalca Ljudovita Perona. Prvi je je popisal g. župnik Ažman, druga dva g. vrednik dr. Lampe sam. V vseh treh bode našel g. čitatelj mnogo podučnega in razvedrilnega.

Četrti del „raznoterosti“ popisuje katoliški shod na Dunaju, nekatere žalostne in vesele dogodke seda-

njega časa n. pr. posvečenje nove stolne cerkve v Sarajevu (s podobo) in prinaša tudi nekaj mičnih pesmic.

V podrobnosti se ne bomo spuščali; rečemo pa, da je ta prelepa knjižica vredna vsega priporočila, vzlasti radi izvrstne vsebine, pa tudi zaradi jezika, ki je sploh lep in lahko umeven tudi pri prostemu človeku.

Rojaki, sezite po „Drobtinicah“ — preskrbeli boste s tem sebi in svojim izvrstnega berila, ki obrani svojo vrednost tudi za prihodne čase. Posebno pa polagam še na srce, naj se vendar pridno kupujejo „Drobtinice“ za farne in šolske knjižnice — vsaj imajo trajno ceno. — Naj bodo našemu narodu „Drobtinice“ to, kar so bile nekdanj — najbolj priljubljeno berilo! Cena mehko vezanim je 1 gld. 30 kr. trdo vezanim 1 gld. 40 kr.

Razne vesti.

* (Kupčija z ljudmi.) Največje zlo na svetu je, ako se nevednega človeka goljufa in odtrga od svojih ljubih, to je od rodovine, z izmišljenim občanem, kako dobro se mu bode godilo v daljni Ameriki. Takih slučajev dogodilo se je na tisoče posebno na Poljskem, v mejnem mestecu Oswiecim, kjer so goljufni judje s pomočjo žandarjev, železniških uradnikov, uboge ljudi za vse novce osleparili, ter jih v Bremen ali Hamburg poslali s prevoznimi listi za Ameriko. Uboge, nevedne ljudi so obrali največkrat do kosti, ter jih popolnoma „suhe“ postavili v neznaue kraje širne Amerike, kjer jih je veliko gladu konec vzelo, kar spričuje tudi avstrijsko poslanstvo. Prišla pa je naša vlada na sled tem nesramnim, brezsrčnim sleparjem, ter jih 69 utaknila „pod ključ“, katere preiskave se ravno sedaj vršé in prinašajo tako goropadne stvari na dan, da si človek ne more misliti, da so to storila bitja, katera se ljudje imenujejo. Med njimi so premožni judje, kateri so si na ta način prisleparili po 8—10.000 gld., podkupljeni železn. uradniki in žandarji; vzelo se je tem ljudem 600.000 gld. denarja, da bodo iz tega poplačani ogromni sodnijski stroški. Leta 1887/88 so presleparili ti lopovi okoli 12.000 ubogih žrtev. — V Vodovcih napravili so zato obravnavo nalašč veliko leseno poslopje; kjer drugje ni tolikega prostora. Prič bode nad 300 zaslišanih ustmeno in imajo poleg teh še 400 pismenih izpovedanj, katere vse bodo povedale kako neusmiljeno so ravnali z njimi, ker nekaterim so celó obleko iz telesa pobrali. Obravnavo bode trajala tri mesece. Gotovo bodo za vnebovpijoči greh prejeli strogo zaslužen kazni. — Zopet imamo živ dokaz, kako prebrisani in neusmiljeni sleparji so judje, kateri umejo s podkupovanjem državne uradniki v goljufne namene vjeti, ter naposled veliko družin v nesrečo pahnejo, ko jim vsakdanji živež ukradejo. Taki ljudje uživajo z nami drugimi enake pravice, katere večinoma zlorabijo!

* (V Črni gori) vlada še vedno huda bēda, namreč lakota. Veliko se jih je že izselilo na Srbsko in še bi se jih rado okoli 6000 tja izselilo, pa Srbija jih nima kam naseliti.

* (Na Ruskem) se jako zelo bavijo s pridelovanjem rož in cvetlic. V nekaterih krajih v ogromnem številu nasajujejo solnčne rože, katere dajo neki dobro olje rabno za jedila in ga pridelajo okoli 100.000 centov na leto. Na drugih krajih se zopet bavijo s pridelovanjem dišečih rož, iz katerih napravljajo jako dišeče olje, katero se jako drago prodaja po vsem svetu.

* (Rimsko mesto) šteje dandanes 401.009 prebivalcev, ako odštejemo vojake in ptujce ostane Rimljanov 359.000; toraj za skoro 100.000 več kakor pred 20 leti. Praznih stanovanj je vsak dan več, v nekem predmestju že skoraj na pol izdelane hiše, katere so opustili, kar skupaj padajo.

* (O štrajku) čitali so naši čitatelji letos mnogo, a temu se ni čuditi, ako slabo plačan delavec boljšo plačo zahteva; čuditi se je pa, da so štrajk napravili državni pravdniki v Bukareštu na Rumunskem.

* (Eiflov stolp) bodo tudi v Londonu na Angleškem napravili. Uže so razpisali velike svote denarja kot nagrado za najboljše načrte. Ime mu bodo dali „Vatkinov stolp“, ker ga vodja železnice istega imena pospešuje.

* (Velikanski most) nameravajo napraviti Angleži čez morski kanal Lamanž, med Angleško in Francosko državo. Most bode stal na 118 kozah in bode nekaj zakrivljen. V desetih letih bode neki gotov in tu ima stati 50 metrov nad morjem. Povrže mostu bode iz jekla in tehtalo 771.265 ton (tona po naše 10 centov) in bode veljal 860 milij. frankov (frank 46 kr.). Dohodek mislijo bode dober, ker se na leto povprek čez ta kanal vozi okoli 2 milij. ljudi in 14 milij. ton blaga, zato računajo, če se polovico ljudi vozi čez ta most in eno tretjino blaga, pa se bode denar dobro obrestoval.

* (Po tehtnici). Na Italjanskem se večkrat dogodi, da ljudje vino pijó po teži. Gostu se postavi velika steklenica, katera meri kakih 10—15 litrov in se pretehta, gost lahko pije kolikor hoče, predno plača se zopet tehta steklenica in plača manjkajočo težo. V Ameriki pa jo je pogruntal nek prebrisani gostilničar, da bode dajal kosila in večerje na tehtnico, namreč on bode vsacega človeka, ko stopi v njegovo gostilno stehal in ko se bode ta najedel, ga bode zopet stehal in potem račun napravil od užitega. Gotovo si ljudje ne bodo — nič odrekli, ker še vedno ljubi „jaz“ in želodec prvo ulogo igra, če tudi dokaj zlata velja.

* (Perica — milijonarka.) Iz Londona se javlja: „Nikakor še ni občno znano, da je gospa Mackayeva, katera je v sredo zvečer pogostila princa Waleskega in katere družba kaže postati velezanimiva v sedanji dobi, bila nekdanj revna perica. Uboga udova, mati dveh otrok, prala je namreč nekaterim rudokopom gospoda Mackaja v Nevadi. Kar opozori nekega dne rudokop milijonarja, ki je jako milosrden in darežljiv mož, na ubogo stanje nesrečne udove perice. Mackay jo obišče ter jo slednjič vzame za soprogo.“

Smešnice.

(Dober odgovor.) Katehet je pravil učencem prvi čudež Kristusov, po katerem je on vodo v vino spremenil. Na to vpraša: „Ali zamore tudi človek kaj takega storiti?“ „O da, moj oče to večkrat napravijo“, odgovori oštirjev sin Jožek, „oni v sod vode vlivajo, iz soda pa vino točijo“.

(Čudna smrt.) V nekej krčmi so se enkrat kmetje med seboj pogovarjali, kaka smrt bi bila za človeka najlozja in najugodnejša. Neki deček, ki je ta pogovor slišal, stopi h kmetom, ter reče: „Jaz mislim, da bi bilo zmerzniti najugodnejše za človeka; zakaj človek takrat sedi in spi, in kedar se prebudi, vidi, da je mrtev.“

(Po suši). Po dolgej, dolgej suši dež suho zemljo dobro namoči. „No,“ pravi kdo, „zdaj gotovo vse iz zemlje pride, kar je notri“ — „Bog obvaruj,“ dostavi drugi, „jaz imam tri žene v zemlji!“ —

(Čudne gosli.) Neki siromaški gospodič vkrade več polen derv in jih hoče pod sukno ravno domu spraviti, ko ga sreča znanec, ki ga vpraša: „No, dragi prijatelj, kaj se tako neznan po konci držite, kaj imate pod sukno?“ — „Gosli domu nesem!“ odgovori gospodič v zadregi in med tem mu pade eno poleno izpod sukne na tla. — „Glejte, dragi moj, strune so vam jele pokati na goslih, ena vam pri nogah leži,“ opomni ga znanec.

(Vendar jeden.) Če naš kmet kokoš je in obira, gotovo nista oba zdrava, — ali je kmet bolan, ali pa kokoš.

Žitna cena v Novem Mestu 9. decembra 1889.

Domače pšenice mernik 2 gld. 25 kr., Debelače (koruze) 1 gld. 50 kr., Soršice 1 gld. 80 kr., Rži 1 gld. 65 kr., Ječmena 1 gld. 60 kr., Ajde 1 gld. 10 kr., Ovs 95 kr., Krompirja 1 gld.

Loterijske srečke.

Trst	30. novembra	39	32	38	10	84
Gradec	7. decembra	21	12	4	20	66

Zahvala.

Za blago sočutje in mnogobrojno vdeležitev pri sprevedu moje nepozabljive soproge

Ane Hrovat,

izrekam tem potom vsem vdeležencem, posebno pa blag. gg. davkarskim uradnikom ter blagim gospem in gospodičinam svojo najtoplejšo zahvalo.

Žuženberk dne 12. dec. 1889.

Anton Hrovat,
davkarski ekaekuter.

[183]

Viseča pratika

za leto 1890,

slovenska in nemška, je izšla v tiskarni J. Krajca v Novem mestu. — Cena 25 krajcarjev.

— Ravno tam dobiva se tudi —

mala in velika pratika.

Zaradi odhoda se bode sedaj

blago

pri g. Kaušku (poprej L. Strauss v Marinovi hiši) po veliko nižje cenil razprodajalo. [163—3]

Dimitrija Stefanović

(poprej Stuller)

v Novem mestu priporoča svojo bogato zalogo narejenih čevljev po najnižji ceni. Naročeno delo izgotovlja točno in hitro; za dobro in solidno delo se garantira. [160—3]

Odgovorni urednik, izdajatelj in založnik J. Krajec.

NOVA PEŠMARICA

Zbirka najbolj znanih slovenskih, hrvatskih, srbskih, bolgarskih, čeških, poljskih in ruskih pesnij.

Sestavil Ivan Železnikar. Založil Dragotin Hribar.

Cena: Mehko vezani 80 kr., s pošto 10 kr. več. Elegentno vezani 1 gld. 20 kr., s pošto 1 gld. 30 kr. Dobiva se v „Narodni tiskarni“ v Ljubljani. — Naroča se pa lahko tudi v vsaki bukvarni. [168—3]

Službo išče

opravnik ali majer, (izšolan na deželni vinarski in sadjarski šoli na Slapu pri Vipavi) ter ondi služil 4 leta kot vincar, a sedaj v službi že tri leta na deželni kmetijski šoli na Grmu pri Rudolfovem kot gospodarski opravnik. Podpisani je 27 let star in oženjen, dobro izurjen v vinarstvu, sadjarstvu in kmetijstvu ter dobro zmožen slovenskega jezika. Ponudbe naj se pošiljajo pod naslovom

Peter Vrisk,

[173—2]

opravnik na Grmu pri Rudolfovem.

[145—5]

Ilustrovan

NARODNI KOLEDAR

za leto 1890.

Uredil, izdal in založil Dragotin Hribar.

Dobiva se v „Narodni tiskarni“ in v bukvarnah J. Giontinjevi in M. Gerber-jevi v Ljubljani. Naroča se pa lahko v vseh bukvarnah.

== Cena 45 kr., po pošti 50 kr. ==

Vsebina: Popolen koledarj, koledar, kateremu so prideljana tudi slovanska imena, in cerkveni koledar. Nadalje: Genealogija cesarske hiše Sedajni vladarji evropski. Vojvodina Kranjsko: Vsi deželni zastopi, deželni odborniki, deželni poslanci, mestni odborniki, načelniki uradov, c. kr. notarji, advokati itd. Splošne določbe c. kr. pošte. Brzovjavni cenik. Lestvica za pristožbine kolekov Sejmi na Kranjskem. — Zabavni del: Naši zasluzni možje. Božja pota Slovencev. V noči Rusalk. Ogled po svetu: Dogodki v Srbiji. Razstava v Parizu. Boulanger. Oriental-ska železnica itd. Smešnice. — Naznanila.

Hrastove dile suhe in različne velikosti ima na prodaj Janez Dular iz Cegelnice poleg Novogamesta. [182—1]

Za božični čas

priporočam svojo veliko izbiro podobic za jaslice, barvastih in pisanih papirjev, prtičev, zlatih pen in drugih enakih reči.

J. Krajec.

Novomesto. — Natisnil J. Krajec.